

विदर्भातील भूमिधारी आणि हस्तांतरणावर निर्बंध असलेल्या भूमिस्वामी धारणाधिकाराला जमिनी भोगवटदार वर्ग-१ मध्ये परावर्तीत करण्या अनुषंगाने क्षेत्रिय महसूली प्राधिकारी यांना दिशानिर्देश देण्याबाबत.....

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: जमीन-२०१८/प्र.क्र.३५/ज-१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : ०७ जुन, २०१८

वाचा:-

- १) शासन परिपत्रक क्रमांक: जमीन १२/२०११/प्र.क्र.१८०/ज-१, दि. ०२.०१.२०१२
- २) महाराष्ट्र शासन अध्यादेश क्रमांक ९/२०१८, दि. २१/०४/२०१८

शासन परिपत्रक :-

महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६(१९६६ चा महा.४१) च्या कलम २९ मध्ये, राज्यातील जमीन धारण करणाऱ्या व्यक्तीच्या वर्गाबाबतची तरतूद आहे. उक्त कलम २९ च्या पोट-कलम (३) च्या खंड (ब) च्या उपखंड (एक) मध्ये, ज्या व्यक्ती विदर्भात, मध्यप्रदेश जमीन महसूल संहिता, १९५४ (१९५५ चा म.प्र.२) अंतर्गत, हस्तांतरण करण्याच्या हक्कांवरील निर्बंधासह भूमिस्वामी हक्कान्वये किंवा भूमिधारी हक्कान्वये जमीन धारण करीत असतील अशा व्यक्तींचा **भोगवटादार वर्ग-२** मध्ये समावेश होईल, अशी तरतूद होती.

महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ (१९६६ चा महा.४१) च्या उक्त तरतूदीत यथोचित सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने, मा. राज्यपाल महोदयांनी महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ च्या कलम २९, कलम २४६ व कलम ३२८ मध्ये सुधारणा करण्याबाबतचा अध्यादेश दिनांक २१.०४.२०१८ रोजी प्रख्यापित केला आहे. उक्त सुधारणेचा परिणाम म्हणून भूमिधारी धारणाधिकाराने धारण केलेल्या व हस्तांतरणाच्या निर्बंधासह भूमिस्वामी धारणाधिकाराने धारण केलेल्या जमिनी, आता भोगवटादार वर्ग-१ म्हणून समजण्यात येत आहेत. उक्त अध्यादेशाच्या अनुषंगाने भूमिधारी धारणाधिकाराने धारण केलेल्या व हस्तांतरणाच्या निर्बंधासह भूमिस्वामी धारणाधिकाराने धारण करण्यात आलेल्या जमिनीच्या अधिकार अभिलेखात भोगवटदार वर्ग-१

अशी धारणाधिकाराची नोंद करणे आवश्यक असून, त्याकरिता खालील प्रक्रिया अवलंबण्यात यावी, असे दिशानिर्देश या शासन परिपत्रकाद्वारे प्रसृत करण्यात येत आहेत:-

- १) भूतपूर्व मध्य प्रांतात मध्यप्रदेश जमीन महसूल संहिता १९५४ अन्वये **भुमिधारी धारणाधिकाराच्या किंवा हस्तांतरणावर निर्बंध असलेल्या भुमिस्वामी धारणाधिकाराच्या जमिनींची** गाव निहाय यादी तयार करण्याचे निर्देश जिल्हाधिकारी यांनी संबंधित तहसीलदार यांना द्यावेत. अशी यादी तयार करतांना त्यामध्ये संबंधित जमिनीचे गट क्रमांक/ सर्वे क्रमांक, जमिनीचे क्षेत्रफळ व इतर आवश्यक माहिती या तपशिलाचा समावेश असावा.
- २) गावनिहाय अशी यादी तयार झाल्यानंतर, संबंधित तहसीलदार यांनी या यादीची छाननी करावी व या यादीमध्ये **भुमिधारी धारणाधिकाराच्या व हस्तांतरणावर निर्बंध असलेल्या भुमिस्वामी धारणाधिकाराच्या जमिनींव्यतिरिक्त**, इतर भोगवटदार वर्ग-२, नियंत्रित सत्ता प्रकार किंवा भाडेपट्ट्याने दिलेल्या जमिनींचा समावेश नाही याची खात्री करावी व प्रत्येक गावाच्या यादीवर तसे प्रमाणित करावे.
- ३) वरील प्रमाणे गावनिहाय यादी तयार करणे व तहसीलदार यांनी यादीची छाननी करणे ही प्रक्रिया कालबद्ध कार्यक्रम राबवून, जिल्हाधिकारी यांनी पूर्ण करून घ्यावी.
- ४) ज्या गावांसाठी वर नमूद केल्याप्रमाणे यादी तयार होईल, त्या गावांसाठी उपरोक्त अध्यादेशातील सुधारणेच्या अनुषंगाने अधिकार अभिलेख दुरुस्त करण्यासाठी **गावातील भुमिधारी धारणाधिकाराच्या तसेच हस्तांतरणावर निर्बंध असलेल्या भुमिस्वामी धारणाधिकाराच्या सर्व जमिनींचा धारणाधिकार भोगवटादार वर्ग-१** मध्ये रुपांतरीत करण्यासाठी “**एकच फेरफार**” नोंदविण्यात यावा. तसेच, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ मधील या बाबतच्या तरतुदींचा विचार करून सदर **फेरफार प्रमाणित** करण्याची कार्यवाही संबंधित तालुक्याचे तहसीलदार यांनी करावी.
- ५) वरील परिच्छेद १, २, ३ व ४ मध्ये नमूद केलेल्या सूचनांप्रमाणे गावनिहाय यादी तयार करून फेरफार मंजूर करण्याच्या कामावर जिल्हाधिकारी व संबंधित उपविभागीय अधिकारी यांनी संनियंत्रण ठेवावे.
- ६) संदर्भाधीन क्र. २ येथे नमूद अध्यादेश आणि त्यामधील **कलम २४६ अ** खालील सुधारीत तरतूद पाहता, भोगवटादार वर्ग-१ म्हणून जमीन धारण करण्याबाबतच्या परवानगीकरिता, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता(सुधारणा) आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल (विवक्षित भुमिधारींचा भोगवटादार वर्ग-१ मध्ये अंतर्भाव करण्यासाठी परवानगी देण्याबाबत)नियम (निरसन) अध्यादेश, २०१८ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकास, कोणत्याही महसूल अधिका-यांपुढे किंवा राज्यशासनापुढे कोणत्याही व्यक्तीचा प्रलंबित असलेला

कोणताही अर्ज, मग तो अपील अर्ज, पुनरिक्षण अर्ज किंवा अन्य अर्ज असो, असे अर्ज सदरहू अध्यादेशाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून म्हणजेच दिनांक २१ एप्रिल, २०१८ पासून संपुष्टात येतील. त्यामुळे अशी प्रकरणे तात्काळ बंद करण्यात यावीत.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०६०७१६४९१२९०१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(राजेंद्र क्षीरसागर)
शासनाचे सह सचिव

प्रत,

- १) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ३) मा.मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ४) मा.राज्यमंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ५) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ६) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ७) प्रधान सचिव (अ.व रि.), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ८) महालेखापाल (लेखापरीक्षा) (लेखा व अनुज्ञेता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर
- ९) अपर मुख्य सचिव (महसूल) यांचे वि.का.अ./स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) प्रधान सचिव, विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
- ११) सर्व विभागीय आयुक्त.
- १२) जमाबंदी आयुक्त व संचालक, भूमी अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १३) सर्व जिल्हाधिकारी/अपर जिल्हाधिकारी.
- १४) माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १५) सह सचिव / उप सचिव (ज-१/ज-१अ/ल-१), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १६) मंत्रालयीन सर्व प्रशासकीय विभाग,
- १७) “ज” समूहातील सर्व सहसचिव/उपसचिव, महसूल व वन विभाग, मुंबई.
- १८) “ज” समूहातील सर्व अवर सचिव /कक्ष अधिकारी, महसूल व वन विभाग, मुंबई
- १९) निवड नस्ती (कार्यासन ज-१)